

KONFEKCIJA PAULIN

L J U B L J A N A
SELENBURGOVA ULICA 1

nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek
Aktivnim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo

Prijetno in zadovoljstva polno Veliko noč!

JUU — sekcija za dravsko banovino

Uredništvo in uprava „Učiteljskega tovariša“

realitet ter je vprašanje, če bomo kos nasprotovanju. Že vnaprej moramo to predvidevati in se seveda zavarovati. Osebnost se bomo najbolje s tem, da organiziramo svoje delo v zajednici, ki je obče priznana, življenjsko neobhodno nujna za okoliš, v katerem se udeležujemo, in v sosednih okoliših, celotni državi, človeški skupnosti. Taka ustanova je šola, ki je poverjena nam, v kateri ima odločati le interes otrok, torej interes človeštva. Šola pa je izključno učiteljev delokrog; on je edini strokovnjak, ki se z vzgajanjem na licu mesta bavi; edini činitelj, ki lahko empirično ugotavlja potrebe otrok in s tem potrebe celotnega okoliša. Učitelj je torej tisti, ki edino lahko ugotovi dejanski stan ter ima prav zato samo on s pomočjo ostalih činiteljev usmerjati življenje v svojem delokrogu. Zaključki,

smernice, katere znanstveno utemelji učitelj, bi morale biti brezkompromisno odločilne. Vse sile, ki pokliče ali drugače delujejo na razvoj na terenu, bi morale, morejo to le skupaj z učiteljem, pod njegovim vodstvom. Torej je šola, delavnica našega stanu, pri pravilnem zadržanju stanovskih tovarišev, najboljši ščit našega dela, tako šolskega kot izvenšolskega; saj sta obe panogi našega udeleževanja v primarni organski zvezi, ter je teza: sedež izvenšolskega dela je šola, kjer je gospodar ljudstvo in jo upravlja v njegovem imenu učitelj, pravilna.

Na taki osnovi organizirano tako zvano izvenšolsko delo bi se sprostilo, bilo bi nad vse racionalno in objektivno ter bi hitro pokazalo za stvaren razvoj potrebne pozitivne rezultate.

Komunike upravnega odbora JUU

Upravni odbor JUU se je sestel na sejo, sklicano v Beogradu dne 3. in 4. aprila ter je po predsednikovem in tajnikovem poročilu o delovanju izvršnega odbora v poslednji dobi, kakor tudi po proučitvi položaja učiteljske šole in šolskih otrok zaključil naslednje:

Upravni odbor poudarja popolno priznanje izvršnemu odboru za obilno delo, ki ga je ta opravil v vseh zadevah šole, učiteljstva in prosvete v dobi od pretekle seje do sedanje. Sodelovanje izvršnega odbora s prosvetno centralo je v toliko intenzivnejše, v kolikor se odpravljajo motnje, ki so jo ovirale. Gospod prosvetni minister je popolnoma obveščen o važnih vprašanjih, ki zanimajo šolo in učiteljstvo. To lahko upravičuje nado, da bodo vsa ta vprašanja rešena v korist narodne šole in učiteljstva. Posebno se je poudarjal težavni gmojni položaj učiteljstva, kakor tudi potreba, da se položaj spravi v sklad s sedanjimi življenjskimi razmerami. S tem v zvezi pričakuje upravni odbor, da bodo tudi ostale upravičene pravne in gmojne zadeve, ki se tičejo učiteljstva, pravilno pojmovane in v najkrajšem času pravilno rešene.

Upravni odbor pozdravlja željo, ki jo je bil izrazil gospod minister, da v vseh vprašanjih iz področja šole in učiteljstva najtesneje sodeluje z učiteljsko organizacijo, kateri priznava popolno avtonomijo dela v okviru pravih, odklanjajoč vmešavanje in vplivanje nepoklicanih na njen notranji življenjski razvoj.

Upravni odbor pozdravlja in sprejema započeto akcijo izvršnega odbora za sodelovanje z Unijo za zaščito otrok. Smatra, da je učiteljstvo najbolj zmogljivo, da Uniji nudi dragocene usluge predvsem zato, ker živi

med narodom in najbolje pozna pogoje otroškega življenja, dalje pa tudi zato, ker je s sarajevsko deklaracijo sprejelo obveznost, da bo sodelovalo v prid zaščiti otrok, katere glavni predmet njegove poklice in moralne delavnosti. Zato apelira na učiteljstvo, da se vsestransko opreme tege pokreta.

Upravni odbor sodi, da je močna in slozna učiteljska organizacija najboljša jamstvo za zaščito učiteljskih interesov. Moč organizacije vidi odbor v zavednosti članstva, ki lojalno vrši svoje dolžnosti nasproti organizaciji in čuva ugled organizacije ter osrednje uprave, ki jo predstavlja. Nikakor ni v skladu s takšno zavestjo in lojalnostjo ter z dobro pojmovanimi interesi organizacije kakšna posebna akcija, ki želi poleg odgovorne uprave prevzemati nase posle za zaščito učiteljskih interesov, ki po svoji naravi spadajo v pristojnost glavne uprave kot organa, ki uživa zaupanje učiteljske večine. V tem pravcu je upravni odbor ocenil tudi nedavno objavljeni članek v nekem učiteljskem listu, ki izhaja v Beogradu, in so se vsi člani upravnega odbora prepričali, da ni bilo vzrokov za aluzije na osebe, ki stoje na čelu organizacije in tudi ni bila potrebna nobena posebna akcija, ker je glavna uprava v pogledu vseh šolskih in učiteljskih zadev izvršila svojo dolžnost v polnem obsegu.

Upravni odbor se zaveda, da se lahko zdrava stanovska in prosvetna politika, izvaja samo s članstvom, ki je visoko stanovsko zavedno. Visoka stanovska zavest pa se lahko doseže samo s pomočjo vzgoje, ki jo v velikem obsegu vrši stanovski tisk. Zaradi tega apelira upravni odbor na članstvo, da z vsjo močjo podpre stanovski tisk.

Naše šolstvo in prosveta

(Konec)

II.

Ljudska prosveta.

Z zadovoljstvom naj bo predvsem ugotovljeno, da je bila lanskoletna resolucija banskega sveta glede ustanovitve akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, v celoti uresničena: akademija se je ustanovila s posebnim ministrskim uredbom od 31. avgusta 1938., oziroma z ukazom kraljevskih namestnikov z dne 13. oktobra 1937. Imenovan je že prvi njen predsednik — univ. profesor dr. Rajko

Nahtigal. Novi akademiji je namenjen v proračunu za podporo znesek 50.000 din.

Resolucija glede čimprejšnje ustanovitve radijske releske postaje v Mariboru je bila poslana ministrstvu s podrobno obrazložitvijo njene važnosti z ozirom na našo severno mejo, a rešitve do sedaj še ni.

Na vlogi v zadevi delitve Narodnega muzeja v Ljubljani, je odgovorilo ministrstvo, da se more to izvršiti samo z zakonom; ker pa zakon o muzejih še ni sprejet, mu je za sedaj nemogoče to vprašanje rešiti.

Naš koncert

(26. marca 1939. v Žužemberku)

Vzemi, popotnik, palico v roke, oprtaj si nahrbtnik na pleča in se podaj v teh sončnih, od Boga poslanih dneh tja, čez Korinj in Ambrus, po Jurčičevi deželi, tja čez zeleno, nakodrano Krko, še naprej po dolgi, beli cesti, kjer se ti bo ustavil pogled na dvostolpni cerkvi in starodavnem žužemberškem gradu, ki se kot star vitez še vedno zaničuje ozira za visokih skal na svoje podložne pod seboj, a v sebi hira in leze vase, čuteč neizprosno starost in pogin. Še v svoji okruženosti zgovorno priča o grozotah temnih ječ in še sliši skozi puste, obokane sobane žvižg biča in kletev in jok tlačanov. Kamen za kamnom se počasi pogreza v sivo preteklost, a pesem za pesmijo se jasno dviga v rožnato bodočnost.

Zbrali so se škrjančki in zagostoleli pod vedro nebo, iz Suhe Krajine, iz Hinj, Ambrusa, Korinja, iz Ajdovca in Šmihela z veselim harmonikašem, iz Zagradca in Žužemberka. Vpregli so konje v svoje okrašene vozove in potegnili vriskajočo mladino do starega Žužemberka. Zagostoleli so škrjančki, odprli so se drobni kljunčki in dvignila se je pesem preko zelene Krke, očarala je celo mrkega viteza in združila ljudi in njihove duše. Bog je v svoji najlepši obliki stopil mednje. Pozabljene so bile ure truda in žrtve, bila je samo pesem, ki blaži dušo in tolaži trpeče srce. Nabito polna dvorana trepetajočih src in hvaležnost ter občudovanje, s katerim je sprejelo občinstvo vesele pesmi mladih grl, so bili zgovoren dokaz, da je dobra, prisrčna

pesem najboljša pot do srca. Poleg odličnega in nadpovprečnega izvajanja pesmi, za kar gre nemalo priznanja našim dirigentom in voditeljem, je izredno presenetil spored sam po svoji pestrosti in izbranstvi pesmi. Solo nastop učenke je bil nad vse učinkovit. In kdo je bil najvselejši, najponosnejši v tej pisani družbi, ki se je kot ena družina složno zbrala k počastitvi tako imenitnega dne, posvečenega našim materam? Veselo in ponosno je bilo občinstvo, očetje in mame malih škrjančkov »da so se tako postavili«. Ponosni in veseli so bili sicer skromni voditelji, ki so v toplem priznanju želi svoj stotero poplačan trud. A najvselejši in najponosnejši so bili kakopak škrjančki sami. Kaj za to, če je daleč od Hinj in Korinja tja do Žužemberka, kaj za to, če piha ledena burja in prši mrzel pomladanski dež! Prava reč! Saj smo mladi, zadovoljni in lepo, lepo smo zapeli. In očetje so bili ponosni in matere so si brisale oči. Po toplem čaju in prigrizku, s katerim je učiteljstvo nasitilo male lakotnike, in po burnem navdušenem poslavljanju od prijaznih Žužemberčanov so zopet potegnili konji okrašene vozove, zopet je šlo čez drn in strm po dolgi, beli cesti, a veselo petje se je prešerno razlegalo po slikoviti krški dolini, po še rjavih, a že prebujajočih se njivah, po holmih in gričih, ki so leno dremali zaviti v večerne vlegajoče se megle. Ob povratku domov so imeli vsi eno samo misel, »lepo je bilo« in eno samo željo »še drugi tak«. Vsako mlado srce je bilo veselo in dobre volje, pripravljeno žrtvovati še več za našo lepo domačo pesem. Saj pesem ni samo gola, mrtva umetnost, pesem je božji dar, tolažba nesrečnim, najčistejša molitev Stvarniku in njegovi neskončnosti. Ne gre toliko za gmojni uspeh,

Predlogi, ki so bili izdelani glede decentralizacije in dekoncentracije prosvetne uprave, tudi še čakajo rešitve.

Banska uprava podpira važnejše prosvetne ustanove in prizadevanja raznih znanstvenih in drugih društev.

Razumljivo so želje, da bi se razne postavke za ljudsko prosveto, kot so se lani mnogi govorniki zavzemali zanje, zvišale ali vnesle nove in bi bilo to res marsikje potrebno in koristno, vendar se to v splošnem zbog nedostajanja kritja žal ni moglo zgoditi. Nove so le postavke za analfabetske tečaje, za šolski muzej, za Slov. šolsko matico, za ljubljansko Filharmonijo, za nagrade za izvršna glasbena dela. Sicer so se mogle malce zvišati le redke postavke.

Prošnje za prosvetne domove so se po veliki večini upoštevale. Knjižnice dobivajo podpore razen v denarju tudi v knjigah. S knjigami so se podprli tudi izseljenci, zlasti iz darov, ki so jih na zadeven poziv darovale razne ustanove in posamezniki.

Kraljevska banska uprava se je po lanskim nasvetih brigala tudi za cenzuro pri filmih in igrh.

Cenzura filmov se vrši v Beogradu. Na pritožbo društva kinematografskih podjetnikov je ministrstvo lokalno cenzuro ukinilo s pripombo, da naj se o krajeno neprimernih filmih poroča v Beograd, da bi filmska cenzura ondaj po potrebi morda izdala nove ukre-

pe. V praksi se pa to ni izkazalo. Pač pa se je osnoval lani pri banski upravi gledališki cenzurni svet za Narodni gledališči, ki cenzurira predstave v njih predvsem z moralnega in državno zaščitnega vidika.

V narodno mešanih krajih se bodo podprli tečaji za slovenski jezik in pa knjižnice, tako da pride tudi tu slovenska beseda in knjiga do svoje veljave. V krajih, ki so tu-jemu vplivu najbolj izpostavljeni, bi se morale vpeljati nagrade za posebno uspešno prosvetno in narodno obrambno delo.

Z literarnimi, likovnimi in zdaj še glasbenimi nagradami skuša banska uprava poživiti slovensko izvršno umetnost.

Kraljevska banska uprava je po svojih močeh rada podpirala vse panoge prosvetnega dela, škoda le, da so bila dotična sredstva večinoma prehitro izčrpana.

Pa tudi sicer je zasledovala razvoj šolskih problemov in z zanimanjem spremljala sleherno prizadevanje na šolskem oziroma prosvetnem polju. Pripravljala je številne predloge za zboljšanje in napredek ter zbirala zadevno gradivo iz zgodovine našega šolstva in prosvete za dvajsetletnico.

Kot lani je končno pripravil prosvetni oddelek Statistični pregled šolstva in prosvete v dravski banovini za leto 1937/38., ki podaja številčne podatke za vsa prikazana poglavja bolj podrobno in izčrpno kot jih je bilo mogoče podati v tem poročilu.

Velika zaloga ur in zlatnine tudi na obročno odplačevanje
brez povišanja cen **M. ILGERJEV sin, urar in juvelir**
MARIBOR, Gosposka ulica 15.
Zahtevajte brezplačen cenik!

Praznik slovenske mladinske pesmi v Slovenskih Konjicah

V nedeljo, 2. t. m., je bil v Slov. Konjicah III. koncert združenih mladinskih zborov konjiškega pevskega okrožja. Kakor je videti, je postal to že vsakoletni tradicionalni praznik pojočih mladine izpod zelenega Pohorja. Lep, sončen dan je pripomogel, da je navdušenje mladih pevcev in njihovih vrlih pevovodij-učiteljev za našo lepo pesem še bolj naraslo in pripomoglo do popolnega uspeha.

Kakor lani in predlanskim, so se tudi letos v nabito polni dvorani deš. šole v Konjicah predstavili posamezni zbori, in sicer: iz Slov. Konjic (deš. in deklška šola), iz Loč, Oplotnice, s Prihove, Spitališča, iz Vitanja, Zreč in Žič. Ob koncu pa je združene zборе dirigiral naš znani E. Ulaga. Nastopilo je okoli 500 otrok; vsak zbor je odpel 3 do 4 pesmi.

Mnogi so prišli peš od daleč, drugi na okrašenih vozovih ali z avtobusi. Pa ko bi jih slišali, kako so peli! Eni lepše od drugih. Pri nekaterih zborih se pozna že precejšen napredek v predvajanju. Občinstvo ni štedilo s priznanjem, saj se pri nas redkokdaj čuje umetna in narodna pesem iz mladih grl v taki izvedbi. Zastopani so bili: E. Adamič, B. Šček, M. Tome, V. Mirk, St. Premrl, M. Bravničar, M. Pirnik, E. Ulaga, St. Osterc, F. Gerbič, V. Vodopivec, M. Kogoj in nekaj narodnih. Težko je povedati, kateri zbor je lepše zapel. To je naloga strokovnjakov. Vsi so se potrudili po svojih močeh. Od naših skladateljev je bil navzoč le M. Pirnik in rački pevovodja J. Zorn. — Ob koncu so združeni zbori zapeli še državno himno. Tudi ta praznik naše lepe pesmi bo ostal vsem še dolgo v najlepšem spominu.

Učiteljski pokret

Nujno!

Ivan Filipović

Vse sodelavce na anketnih polah o telesnem razvoju naše mladine nujno prosimo, da čimprej pošljejo svoje elaborate tovarišu Martinu Menceju v Šostanj. Najpozneje do 20. aprila jih mora sestavljalec imeti v svojih rokah, ker se na pozneje došle žal ne bo mogel več ozirati in jih upoštevati, pri svojem rezumeju. Upamo trdno, da ta naš zadnji apel ne bo ostal brez uspeha in da bodo tudi takrat vsi naši poštrevovalni sodelavci pokazali, da jim je preko vseh težkoč vendarle koristna in potrebna stvar nad vse.

ki je bil proti pričakovanju obilen, moralno priznanje, to je najboljšje plačilo za ves trud in vse žrtve, ki so jih otroci kot voditelji vložili v svoje delo in najboljše bodrilo za nadaljnje delo. In tudi to priznanje je bilo nadpovprečno.

Zate, prijateljica otrok, sem napisal te vrstice. Ti, ki si pomlad in brat ti je sonce, a pesem je sestra tvoja. Ti prebujáš cvetice k življenju, vsajáš ptičkem v drobna srčeca najnežnejše pesmice in očarljive glasove. V tvojem vijoličastem somračju, ko bo plaval zadnji odmev Ave Marije nad strehami nizkih vaških hiš, ko bodo trudne stare mamke kimala sklepajoč hrupave roke na pragovih hiš, dvignila se bo pesem čez vas. V začetku boječe, pritajeno, potem vedno glasneje, vedno močnejše, dokler ne bo mogočno zadonela iz vseh grl in se zlila v en sam jasen in prosojen glas!

In zopet bodo zapeli po mestih in vaseh naše pesmi. In popotnik, ki bo šel mimo naših vasi, se bo ustavil na cesti in prisluhnil. Globoko bo potegnil vase gorak izpuh spočite zemlje, pomaknil klobuk bolj na desno uho, za nekaj bo bogatejši. Cerkovnik bo prenehal rožljati s ključji. Prisluhnil bo, dvignil kazalec in zamrmral: »Pojejo«, ter se bo pri tem spomnil na veliko pomladi nazaj, na svojo lastno cvetočo pomlad in lepo mu bo.

Zato dajmo otroku pesmi. Vcepljajmo jim veselje do te lepe umetnosti. Saj tudi pozneje, v življenju jih bo lepa, prisrčna pesem tolažila v temnih, težkih dneh, a narod rešila propada.

Pesem na ustih, pomlad v srcu!

Ljublj Mirko

hrvatska učiteljska kulturno-pripomočna zadruga z o. z. v Zagrebu sklicuje za četrtek, petek in soboto po Veliki noči svoj velikonočni sestanek s sledečim dnevnim redom:

13. aprila ob 9. uri: »Prirodne nauke u osnovnoj školi«, B. Sušević; ob 15. uri: »Koje koristi ima učitelj osnovne škole od ispitivanja inteligencije«, M. Mencej.

14. aprila ob 9. uri: »Što zahteva administracija seljačke države od prosvjete«, G. Bičanić; ob 15. uri: Glavna godišnja skupština; ob 17.30: »Šta je dala Češko-Slovačka na polju prosvjete«, S. Ljubunčić.

15. aprila ob 9. uri: Konferencija - poređenje s radom sloven. pokreta (M. Mencej), dogovor za daljnji rad, izdanka, anketa, kolonija.

Opozarjamo tovariše in tovarišice na ta sestanek s priporočilom, da se ga po možnosti udeležijo, ker so na programu stvari, ki morajo zanimati vsakega učitelja.

Učiteljska tiskarna

—t Učiteljska tiskarna in njeni knjigarni v Ljubljani in Mariboru žele svojim odjemalcem vesele in srečne velikonočne praznike!

—t Popravek: V zadnjem »Učiteljskem tovarišu« se mora glasiti v ponudbi knjig Učiteljske tiskarne mesto prof. L. M. Šperjanca »Emil Adamič« in dr. Fr. Mesebevska »Ivan Grohar« pravilno prof. L. M. Škerjanca »Emil Adamič« in Antona Podbevška »Ivan Grohar«.

—t Za Prešernovo proslavo nujno potrebujete njegovo sliko. V Knjigarni Učiteljske tiskarne jo lahko dobite za 60 din.

—t Izšle so. V Knjigarni učiteljske tiskarne dobite dr. Franceta Prešerna »Poezije« v žepni obliki za 20 din.

—t Svojim otrokom naročite za velikonočno darilo Josipa Ribičića »Pisane lutke« in »Tinkinega zajčaka« ali Manice Komanove »Strica s košom« in »Teto s cekarjem«.

—t Preglejte svoje in šolske knjižnice! Gotovo boste našli, da Vam ta ali ona knjiga manjka. Naročite jo pri Knjigarni Učiteljske tiskarne.